

79

Konkurs Szopek Krakowskich

Katalog wystawy pokonkursowej

Muzeum Krakowa

Konkurs Szopek Krakowskich
Katalog wystawy pokonkursowej

Kolegium Wydawnicze Muzeum Krakowa:

Jacek Salwiński (przewodniczący), Marcin Baran (sekretarz), Monika Bednarek, Anna Biedrzycka, Ewa Gaczoł, dr Piotr Hapanowicz, prof. Zdzisław Noga, Wacław Passowicz, dr Andrzej Szoka, Maria Zientara

Recenzenci:

prof. Zdzisław Noga, Kamil Stasiak

Koncepcja katalogu:

Izabela Okręglicka

Konsultacja merytoryczna:

Izabela Okręglicka, dr Andrzej Iwo Szoka

Opracowanie podpisów:

Julia Lizurek

Fotografie szopek:

Marcin Gierat GSQUARE

Fotografie z wystawy:

Marcin Gulis

Projekt i skład:

Omega

Redakcja:

Barbara Cisowska

ISBN 978-83-66334-76-2

© Muzeum Historyczne Miasta Krakowa,

Kraków 2022

Rynek Główny 35

31-011 Kraków

Centrum Obsługi Zwiedzających:

Rynek Główny 35, 31-011 Kraków

tel. 12 426 50 60

e-mail: info@muzeumkrakowa.pl

www.muzeumkrakowa.pl

www.facebook.com/muzeumkrakowa

Druk:

System-Graf

Przedmowa

Muzeum Krakowa od 1946 roku gromadzi najpiękniejsze szopki krakowskie. W swoich zbiorach ma ich już 272. Zważywszy na długi, bo ponad 70-letni czas trwania konkursu kolekcja ta pokazuje, jak zmieniała się w ciągu lat krakowska szopka. Mimo zachowywania podstawowych kryteriów, twórcy bardzo kreatywnie podchodzą do formy i zawartych w szopkach treści. Przez lata zmieniały się również materiały, z których powstawały szopki. Muzeum chce dokumentować te ewoluujące trendy szopkarskie przy jednoczesnym zachowaniu kanonu szopki krakowskiej.

Za nami 79. Konkurs Szopek Krakowskich. W czwartek 2 grudnia 2021 roku na krakowskim Rynku pod pomnikiem Adama Mickiewicza znalazło się 106 prac, które wzięły udział w tej edycji konkursu. Cieszymy się, że mimo trudnego czasu pandemii szopkarze niezmiennie kontynuują swą pasję tworzenia, co daje nam wszystkim nadzieję na nieprzemijającą moc szopkarstwa krakowskiego. Dzięki publikacji, którą trzymają Państwo w rękach, a która jest pokłosiem pokonkursowej wystawy szopek krakowskich, sympatycy tej unikatowej tradycji wpisanej w 2018 roku na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO mogą zapoznać się z twórcami szopek Anno Domini 2021, porównać dzieła, dowiedzieć się, kto w tym roku zasiadał w sądzie konkursowym.

Od okresu powojennego do końca XX wieku dość regularnie wydawano sprawozdania konkursowe, czasem z kilkoma fotografiami szopek. Niestety, nie było zwyczaju fotografowania wszystkich prac biorących udział w konkursie. Odtworzenie wyglądu dawnych dzieł mistrzów szopkarstwa jest dzisiaj często niemożliwe. Szopki trafiały bowiem nie tylko do muzeów, ale także do kolekcji prywatnych na całym świecie. W naszej publikacji powracamy do idei dokumentowania dzieł twórców szopek, ale w nowoczesnej i pełniejszej formie. Prezentujemy bowiem barwne fotografie wszystkich prac z 79. Konkursu Szopek Krakowskich wraz z protokołem jury.

Wydanie katalogu jest częścią dwuletniego projektu „Zachowanie tradycji szopkarstwa krakowskiego” na lata 2021–2022 dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Publikacja ma również uczcić powrót wystawy pokonkursowej szopek do odnowionego Pałacu Krzysztofora.

Chciałbym wyrazić podziękowanie zespołowi Muzeum, który przyczynił się do wydania tego katalogu: kuratorce wystawy pokonkursowej Małgorzacie Niechaj, kierującej projektem Izabeli Okręglickiej, dr. Andrzejowi Szoce, Julii Lizurek, Barbarze Cisowskiej, Magdalenie Sztal, Marcinowi Gulisowi oraz Marcinowi Gieratowi z firmy Marcin Gierat GSQUARE, który wykonał fotografie szopek prezentowanych w albumie.

dr Michał Niezabitowski
Dyrektor Muzeum Krakowa

79. Konkurs Szopek Krakowskich

Pierwszy konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską został zorganizowany w 1937 roku, kolejny – w roku następnym. Podczas tych pierwszych konkursów szopki pokazywano pod pomnikiem Adama Mickiewicza i na miejscu od razu je oceniano. Konkursy wznowiono po II wojnie światowej, a gdy inicjator konkursów Jerzy Dobrzycki został dyrektorem Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, rozpoczęła się tradycja prezentacji szopek na trwających coraz dłużej wystawach muzealnych.

Ideą wystaw pokonkursowych jest nie tylko prezentowanie szerokiej publiczności szopek wykonanych specjalnie na konkurs, ale także stałe rozbudzanie i podtrzymywanie zainteresowania widzów tą oryginalną i żywą tradycją folkloru krakowskiego. Celem jest także popularyzacja szopkarstwa krakowskiego, które w 2014 roku zostało wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, a w 2018 roku – na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO.

Do 79. Konkursu Szopek Krakowskich zgłoszono 106 prac: 43 szopki seniorów, trzy szopki młodzieżowe, 14 szopek rodzinnych, 14 szopek dziecięcych indywidualnych oraz 32 szopki szkolne. Szopki seniorów oceniano według wielkości: duże (zgłoszono 10 szopek), średnie (14), małe (14) i miniaturowe (5). Jury konkursu nie oceniło trzech szopek, które nie spełniały regulaminowych kryteriów. Jedna praca – wyhaftowany wizerunek szopki – nie wypełniała definicji szopki krakowskiej, która powinna być budowlą przestrzenną. Dwie pozostałe prace nie posiadały najważniejszego elementu szopki, czyli sceny Bożego Narodzenia, a poza tym nie miały widocznych elementów architektury Krakowa.

Wystawa pokonkursowa szopek krakowskich była prezentowana od 5 grudnia 2021 roku do 27 lutego 2022 roku w holu wejściowym i czterech salach wystaw czasowych Pałacu Krzysztofory. Szopki konkursowe seniorów były wystawione w dwóch pomieszczeniach. W jednym z nich towarzyszyły im prace młodzieżowe

i rodzinne. Natomiast w trzeciej sali, obok warsztatu szopkarza, pokazano dziecięce indywidualne szopki, a w czwartej – szopki szkolne.

Tematem przewodnim ekspozycji było zachowanie i promocja szopkarstwa krakowskiego jako tradycji pokoleń w kontekście Konwencji UNESCO 2003. Wystawa na przykładzie szopkarstwa krakowskiego miała za zadanie przybliżyć, czym jest niematerialne dziedzictwo kulturowe. Jednym z najważniejszych elementów, który charakteryzuje dziedzictwo niematerialne, jest międzypokoleniowy przekaz tradycji i umiejętności. Ten aspekt był szczególnie podkreślany na ostatniej wystawie pokonkursowej.

W holu wejściowym zostały umieszczone ekspozytory ze zdjęciami oraz z tekstami w językach polskim i angielskim. Jedna z plansz informowała o idei ochrony szopkarstwa krakowskiego jako zjawiska niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

W holu umieszczona została także szopka edukacyjna. Praca ta, wykonana specjalnie przez Andrzeja Malika (szopkarza z długoletnim doświadczeniem i rodzinnymi tradycjami), ma otwierane elementy, przez które można zajrzeć do wnętrza szopki. Obok niej, na wysokim słupie ekspozycyjnym, znalazły się zdjęcia przedstawiające etapy powstawania i montażu szopki oraz informacja na temat umieszczonych w niej elementów architektury Krakowa.

Tekst na kolejnej planszy informował o wystawie fotografii *Szopka od kuchni* Jakuba Zawadzińskiego. Projekt tego młodego szopkarza, który jest także z zamiłowania i wykształcenia fotografem, miał na celu przybliżyć proces tworzenia dzieła rzemieślniczo-artystycznego, jakim jest szopka krakowska. Wystawę zdjęć dokumentującą powstawanie zgłoszonej na konkurs szopki, która była prezentowana w następnym pomieszczeniu, można było zobaczyć w kolejnych salach wystawowych.

W głównej sali ustawiono, wykonaną przez Annę i Jana Malików, szopkę jasełkową z kukietkami. Szopka służyła

specjalnie do przedstawień będących odwołaniem do jasełkowej tradycji szopkarstwa krakowskiego.

W trzeciej sali został zaaranżowany warsztat szopkarza. Miejsce to, jak co roku, cieszyło się dużym zainteresowaniem zwiedzających. Odbywały się tu dyżury twórców, którzy na oczach widzów wykonywali poszczególne elementy szopki. W warsztacie upamiętniliśmy zmarłego w tym roku szopkarza Tadeusza Gillerta. Została mu poświęcona plansza opisująca jego życie i twórczość, a także zaprezentowano narzędzia i osobiste pamiątki oraz wykonane przez niego szopki. Pokazano także, udostępnione przez rodzinę, rysunki i akwarelki Tadeusza Gillerta. Natomiast stałym wyposażeniem warsztatu jest zaaranżowane miejsce pracy szopkarza: biuro, szafki i półki z materiałami i elementami szopek oraz narzędziami i materiałami do ich budowania.

W ostatniej sali wystawy aranżacja z planszami, na których znalazły się wydrukowane postaci z legend, oraz teatrzyk z kukiełkami stanowiły tło do prezentacji szopek dziecięcych wykonanych przez grupy szkolne. Towarzystwa im choinka przybrana tradycyjnymi papierowymi zabawkami oraz bombkami figuralnymi.

W sali obok holu wystawowego znajduje się Miejsce Żywej Pamięci – Sala Obrad Jury Konkursu Szopek im. Jerzego Dobrzyckiego. Pomieszczenie o amfiteatralnym układzie, z tabliczkami upamiętniającymi zmarłych członków składu sędziowskiego przygotowano specjalnie na obrady jurorów. Znalazła się tu także najstarsza szopka ze zbiorów Muzeum Krakowa, a na ekranie wyświetlany był film z 75. Konkursu Szopek Krakowskich.

Ważnymi elementami w odbiorze i promocji tradycji były filmiki instruktażowe w wykonaniu Anny Malik. Ta doświadczona szopkarka, która od wielu lat prowadzi warsztaty dla dzieci i rodzin, pokazuje na nich jak zbudować szopkę. W tej sali prezentowany był także wywiad z nią, w którym opowiada o tworzeniu szopek. Dodatkowo, przy dziełach mistrzów szopkarskich, zamieszczono karty z kodami QR do wywiadów i informacji o autorach.

Rada Miasta Krakowa podjęła 30 września 2020 roku uchwałę o ochronie szopkarstwa krakowskiego; także od

kilku lat Stypendia Twórcze Miasta Krakowa przyznawane są w dziedzinie niematerialne dziedzictwo Krakowa: folklor i tradycja. Laureatami w tej kategorii zostawali szopkarze, a z pośród grona młodszego pokolenia mistrzów szopkarskich stypendia otrzymali: Marzena Dłużniewska i Filip Fotomajczyk w 2019 roku, Rozalia Malik i Andrzej Malik w 2020 oraz Jakub Zawadziński w 2021 roku. Na wystawie zostały zaprezentowane prace dwóch ostatnich twórców.

W ramach dostępności Fundacja Siódmy Zmysł przygotowała audiodeskrypcje sal oraz szopek wyróżnionych pierwszą nagrodą w każdej z ocenianych kategorii.

Dużą salę galeryjną wypełniła specjalna szopka, do której można było wejść i podziwiać jej wnętrze. Została wykonana przez kilkunastu mistrzów szopkarskich i jako element wystawy stałej *Kraków od początku, bez końca* pozostanie z nami i będzie łączyła kolejne edycje pokonkursowych wystaw szopek krakowskich w Pałacu Krzysztofory.

Podczas wielu lat konkursu, szczególnie w ostatnim okresie, zauważamy dynamiczne zmiany zarówno w kwestii używanych materiałów, jak i dekoracji oraz bogatej narracji w szopkach. Już w XX wieku używany w szopce kolorowy papier był zastępowany coraz doskonalszym i trwalszym materiałem w postaci błyszczących folii np. z czekolad, tzw. złotek czy sreberek, oraz później specjalnych stanioli w różnych kolorach. Początkowo używano podstawowych barw: czerwonej, granatowej, zielonej oraz oczywiście złotej i srebrnej, ale z czasem zaczęto dodawać kolejne kolory. W ostatnich latach częściej jest używana nie tylko przez dzieci, ale także dorosłych łatwiejsza w użyciu samoprzylepna folia brokatowa – efektowna, ale mniej tradycyjna i elegancka.

Warunkiem uczestnictwa w konkursie szopek krakowskich jest umieszczenie w szopce sceny Bożego Narodzenia w postaci Świętej Rodziny lub choćby samego Dzieciątka. Na początku powszechną praktyką było, że scenę Bożego Narodzenia przedstawiał wklejony obrazek czy wycięte postaci z papieru, ale z czasem coraz

częściej zaczęły pojawiać się bardziej dopracowane kukiełki z drutu, drewna, gliny, modeliny czy innej masy, ubrane w stroje ze staniolu czy z tkanin.

Szopka konkursowa przejęła i kontynuuje tradycję szopki jasełkowej w kwestii prezentacji postaci. Początkowo wokół sceny Bożego Narodzenia stawiano figurki pasterzy, Trzech Królów z darami i oczywiście aniołów. Potem w szopce znaleźli się także kolędnicy oraz Krakowiacy i górale. Coraz częściej zaczęto też umieszczać barwne postaci z tradycji, legend i historii Krakowa: Lajkonika, Pana Twardowskiego, Smoka Wawelskiego, królów i świętych z krakowskich kościołów. Z czasem zaczęły pojawiać się postaci współczesne – szczególnie ważne czy zasłużone dla Krakowa, a nawet Polski (np. papież Jan Paweł II).

Do dziś wiele figurek jest wykonywanych ręcznie (i te są najwyżej oceniane), choć często są mniej doskonałe od tych kupionych. Większość lalek jest statyczna, najczęściej na obracającej się wokół osi platformie poruszają się: Lajkonik, Krakowiacy, górale czy postaci wokół Świętej Rodziny (królowie, pasterze, kolędnicy, postacie historyczne). Ważne jest powiązanie postaci z wydarzeniami lub rocznicami. Podczas ostatniego konkursu w kilku szopkach Lajkonik został ukazany na galarze, barce lub łódce, co nawiązuje do nietypowego w pandemicznym roku 2021 pochodu Lajkonika w formie spływu Wisłą (szopki Stanisława Dudziaka i Stanisława Malika). W ostatnim roku ważnym wydarzeniem dla Krakowa było 500-lecie zawieszenia dzwonu Zygmunta na wieży katedry wawelskiej. W kilku szopkach pojawiły się więc: okolicznościowy napis (szopka Jana Freiberga) lub sam dzwon (szopki Dariusza Czyży i Stanisława Malika), ruchoma scena z czterema dzwonnikami w krakowskich sukmanach na wieży poruszających dzwon (szopka Józefa Madeja) czy rozbudowana scena zawieszenia dzwonu według obrazu Jana Matejki (szopka Jakuba Zawadzińskiego).

Część szopkarzy to twórcy tradycyjni, którzy nie korzystają ani z nowoczesnych rozwiązań technicznych, ani nie nawiązują do współczesnych wydarzeń społecznych czy politycznych. Jednak niektórzy szopkarze umiesz-

czają w swych dziełach czytelne odniesienia do współczesności, manifestując w ten sposób swoje poglądy. W 2021 roku w szopkach pojawiły się m.in. odwołania do akcji szczepień przeciw COVID-19. Andrzej Ożóg stworzył kompozycję, w której umieścił miniaturową szopkę ze Świętą Rodziną w dużej strzykawce. Dzieło to wzbudziło dużo emocji i dyskusji wśród jurorów, szopkarzy oraz oglądających. W dwóch szopkach (Tomasza Dobosza i Filipa Fotomajczyka) pojawiły się elementy zasieków z drutu żyłkowego w nawiązaniu do sytuacji na wschodniej granicy Polski. Najbardziej szokującym odejściem od tradycji było dzieło Adama Fitzkego z prezentacją postaci wzorowanych na obrazach Boscha, niemających nic wspólnego z szopką ani Krakowem, choć artystycznie świetnie wykonanych. Wśród szopek rodzinnych pojawiła się praca rodziny Dumańskich, odmienna w formie (na wprost przestrzenne przedstawienie szopkowe w ramie), ale interesująca ze względu na udokumentowanie konkursu sprzed pandemii, z prezentacją szopek na Rynku Głównym i przemarszem szopkarzy z dziełami do Celestatu wraz z prowadzącą i kapelą z Bronowic. Te nietypowe elementy wzbudzały zainteresowanie zarówno zwiedzających wystawę pokonkursową, jak i mediów.

Regulamin konkursu przewiduje oceny za nowatorstwo, ale w granicach rozsądku i dobrego smaku. Szopki nie mogą zawierać elementów drastycznych i obrażających czyjeś uczucia religijne, społeczne itp. Jurorzy oceniając szopki, biorą przede wszystkim pod uwagę kryteria najważniejsze: tradycja, architektura (krakowska obowiązkowa), lalki, narracyjność, elementy ruchome, oświetlenie, nowatorstwo, dekoracyjność i ogólne wrażenie estetyczne. Przyjęte jest użycie nowoczesnych materiałów czy technik, np. przy wykonywaniu elementów oświetlenia czy mechanizmów. Najwyżej oceniane są jednak szopki w całości wykonane własnoręcznie, co jest kultywowaniem tradycji szopkarstwa jako rękodzieła. Podczas finałowych spotkań z szopkarzami stale podkreślamy to, co jest najważniejsze: ręcznie wykonane figurki współgrające stylem, proporcjami i kontek-

stem z architekturą. W ostatnim konkursie właśnie za wyjątkowe lalki została wyróżniona szopka Julii Janczury, która w 2020 roku dołączyła do grupy seniorów.

W minionym roku kilku utytułowanych mistrzów szopkarskich nie wzięło udziału w konkursie, co zwiększyło szanse innych, mniej doświadczonych szopkarzy. Zgłoszono 10 szopek dużych, a cztery z nich zostały wykonane przez osoby biorące po raz pierwszy udział w konkursie. Wśród nagrodzonych w tej kategorii szopek każda była w innym stylu, z wykorzystaniem różnych materiałów i przedstawięń. Np. szopka Józefa Madeja z oryginalnej urody rzeźbionymi, malowanymi postaciami, udekorowana jest w znacznej mierze brokatową folią samoprzylepną. Szopka Aleksandra Wełny wyróżnia się bardzo rozbudowaną formą z figurkami i dekoracjami wykonanymi głównie z kolorowych stanioli. Podobne rozwiązanie zastosował Kryspin Wolny, ale jego szopka jest smuklejsza i zwraca uwagę postacią Krakowiaka z tabliczką z napisem „do Krzysztoforów”, co nawiązuje do powrotu wystawy szopek do Pałacu Krzysztofory. Z kolei szopka Zbigniewa Grzecha, dawnego mistrza, który powrócił do udziału w konkursach po 51 latach, jest zupełnie w innym stylu: smukła, z plejadą ciekawie wykonanych postaci, z wykorzystaniem karbowanej tekstury dającej wrażenie lekkości. Wyróżniona w tej kategorii szopka Dariusza Czyża – dwustronna z bardzo rozbudowaną architekturą Krakowa – oprócz tradycyjnych postaci zawiera elementy nieprezentowane w żadnej innej szopce: krakowską wróżkę Dzidziannę, krakowskie grupy muzyczne: Szmelc Paka, Królewscy Rorantyści, a także fontannę „z żabką” projektu prof. Wiktora Zina, która z krakowskiego Rynku wywędrowała do Bieżanowa, oraz Muzeum UJ czy muzealną galerię obrazów w Sukiennicach.

Najwięcej było szopek średnich, które dają możliwość prezentacji dopracowanej architektury, bogatej narracji z postaciami, a nie są tak kłopotliwe w przygotowaniu, montażu i transporcie, jak duże. W tej kategorii mistrzem ruchu i detalu został Maciej Moszew, który od ponad 60 lat umieszcza w swoich szopkach dziesiątki

poruszających się postaci. Swoich długoletnich tradycji trzymają się też inni mistrzowie, tworząc dzieła o różnorodnych formach i z przeróżnych materiałów. Stanisław Malik, kultywując tradycje rodziny Malików ze Zwierzyńca, udekorował szopkę staniolem z wyjątkowym motywem kwiatów wykonanych z kolorowych folii, w tradycyjnej architekturze umieścił rzeźbione, malowane postaci, a pośrodku – gwiazdę odwołującą się do tradycji jasełkowej. Podobne elementy zauważamy w szopce jego syna Andrzeja Malika, choć wykonane w bardziej modernistycznej formie. Rodzinną tradycję kontynuuje także Zbigniew Gillert – jego szopka jest smukła, z ograniczoną dekoracją wykorzystującą tradycyjne staniole, z których także zrobione są figurki. Dominuje orszak Lajkonika, ulubiony motyw jego ojca Tadeusza Gillerta, zmarłego w ubiegłym roku wybitnego szopkarza. Szczególną uwagę zwraca szopka Jakuba Zawadzińskiego, mistrza detalu, który z niezwykłą precyzją wyczarowuje postaci i elementy architektury. Zdobywał już nagrody za miniatury i szopki małe, a w ostatnim konkursie zmierzył się z szopką średnią, łącząc w niej finezyjne detale i architekturę z dodatkowymi rozbudowanymi scenami i nietypowymi lalkami.

Wśród szopek małych większość była bliżej górnej granicy rozmiarowej, a kilka prac było bardzo rozbudowanych zarówno architektonicznie, jak i pod względem przedstawień oraz postaci. Niekwestionowanym utytułowanym mistrzem w tej kategorii od lat jest Wiesław Barczewski, którego barwne szopki kojarzą się z jajem Fabergé, mają bardzo dopracowaną architekturę, mnóstwo ciekawych detali i postaci wykonanych z kolorowych stanioli. W tej kategorii z powodzeniem starał mu się dorównać Zbigniew Madej, który wykonał szczególnie ciekawą szopkę z interesującym przedstawieniem odwołującym się do *Wesela* Wyspiańskiego. Od lat niezwykle szopki małe buduje Kazimierz Stopiński, który zachowując swój niezmienny, „klockowy” styl, tworzy dwie szopki: kolorową i jednobarwną: białą.

W porównaniu do lat ubiegłych mniej było miniatur (jeszcze w 2020 roku zgłoszono ich 10, a w 2021 – już

tylko 5), w których od lat zaskakuje stale nowymi formami i przedstawieniami mistrz Jan Kirsz, zdobywca dwóch nagród w ostatnim konkursie.

Niestety najmniej było szopek młodzieżowych, tylko trzy, ale interesujące i różnorodne w formie. Krzysztof Kramarz oddał hołd swojemu zmarłemu mistrzowi Tadeuszowi Gillertowi, umieszczając jego postać w szopce. Stanisław Ożóg wyróżnił się interesującym w formie przedstawieniem Świętej Rodziny oraz oddających jej hołd królów, kolędników i pasterzy. Natomiast Julia Cyganik wykonała miniaturkę z ciekawymi detalami i postaciami ze staniolu. Dla tej grupy twórców były organizowane specjalne doskonalące warsztaty mistrzowskie, które na pewno trzeba zintensyfikować, by zachęcić młodzież do wykonywania szopek.

Za to sukcesem jest wprowadzenie kategorii szopki rodzinnej, gdyż szopki przygotowywane w tej grupie są coraz doskonalsze, bardzo dopracowane i w większości wykorzystujące tradycyjne elementy konstrukcji i zdobienia. Budujący jest też fakt, iż niektóre dzieci z tych rodzin wykonały także dodatkowe szopki już samodzielnie, w różnych kategoriach wiekowych. W szopkach młodych twórców widoczny jest potencjał i zapał, który trzeba

wspierać i wzmacniać, aby wychować kolejne pokolenie szopkarzy.

Natomiast rozczarowaniem była nowa kategoria szopki szkolnej wykonywanej w grupach. Wiele z tych szopek miało mało dopracowaną architekturę Krakowa i były wykonane niestarannie. Są szkoły, przedszkola i domy kultury, które od lat wykonują szopki na konkurs, i tu widać postęp oraz rozwój umiejętności. Należy mieć nadzieję, że będą wzorem dla innych.

Ostatnia wystawa szopek krakowskich była wyjątkowa z wielu względów. Po pierwsze po kilku latach prezentacja szopek konkursowych wróciła do Pałacu Krzysztofory przy Rynku Głównym, siedziby Muzeum Krakowa. Po drugie trwała przez pełne trzy miesiące, w przeciwieństwie do poprzedniej, która ze względu na pandemię była udostępniona zwiedzającym tylko przez półtora miesiąca. Po trzecie i najważniejsze: dużo z prac zgłoszonych do konkursu zostało wykonanych na wysokim poziomie, z zachowaniem wszelkich wymogów sztuki szopkarskiej. Coraz lepiej dopracowane są też szopki rodzinne, a szopki młodzieżowe i dziecięce zaskakują pomysłowością i starannością wykonania.

Małgorzata Niechaj
kustosz Muzeum Krakowa

Szopki z 79. Konkursu Szopek Krakowskich

Kolejność prezentowania szopek
odpowiada kolejności rejestrowania
szopkarzy w czasie Konkursu

Szopki seniorów

1. Zbigniew Grzech, III nagroda,
wł. Muzeum Krakowa

12

szopki duże

14. Józef Madej, I nagroda,
wł. Muzeum Narodzenia Pańskiego
(Brezje, Słowenia)

27. Kryspin Wolny, III nagroda

18

szopki duże

42. Franciszek i Dominik Grochal,
wł. Muzeum Narodzenia Pańskiego
(Brezje, Słowenia)

20

szopki duże

11. Krzysztof Delkowski,
Małgorzata Konieczny

23

szopki średnie

15. Stanisław Malik, II nagroda,
wł. Muzeum Krakowa

24

szopki średnie

22. Tomasz Dobosz,
wł. Muzeum Narodzenia Pańskiego
(Brezje, Słowenia)

24. Zbigniew Gillert, III nagroda,
wł. Muzeum Krakowa

28

szopki średnie

25. Jakub Zawadziński, III nagroda,
Nagroda im. Zofii
i Romana Reinfussów,
wł. Muzeum Etnograficznego
w Krakowie

26. Maciej Moszew, I nagroda

30

szopki średnie

2. ks. Damian Kuchta,
kolekcja Markowskich

3. Marek Głuch,
specjalne wyróżnienie
Przewodniczącego Społecznego
Komitetu Odnowy Zabytków
Krakowa, kolekcja Markowskich

12. Kazimierz Stopiński, III nagroda

39

szopki mate

13. Kazimierz Stopiński, II nagroda,
wł. Muzeum Krakowa

16. Andrzej Malik,
kolekcja Markowskich

30. Zbigniew Madej, I nagroda,
Nagroda im. Dyrektora Muzeum
Historycznego Miasta Krakowa
Jerzego Dobrzyckiego,
wł. Muzeum Krakowa

5. Filip Fotomajczyk, wyróżnienie

40. Jan Kirsz, I nagroda

54

szopki miniaturowe

Szopki młodzieżowe

(15-18 lat)

T. GILBERT

1. Krzysztof Kramarz, II nagroda

2. Julia Cyganik, II nagroda

3. Stanisław Ożóg, I nagroda

58

szopki młodziężowe

Szopki rodzinne

1. Aneta Ostasz-Wąsik,
Paulina, Grzegorz, Emilia,
Leszek i Mateusz Wąsikowie

2. Kinga, Kamila, Karolina,
Wioletta i Tomasz Kochanowie

4. Jerzy Dumański, Magdalena
Dumańska-Kania, Amelia Kania,
IV nagroda

5. Zosia, Tosia, Małgorzata
i Teresa Soleckie

6. Jan, Teresa, Stefan, Henryk,
Magda, Julek i Gustaw Rudzińscy

64

szopki rodzinne

7. Róża Mystkowska,
Joanna Gawarecka, Irena Kłaś,
II nagroda

8. Danuta Niemiec,
Aleksandra Rząca, Adam Matras,
V nagroda

9. Marta, Patrycja, Bruno
i Leszek Jaskierny,
I nagroda

10. Danuta Garlicka-Konrad,
Justyna i Dobromiła Pawul

68

12. Lena, Szymon, Barbara
i Grzegorz Włoskowie

70

szopki rodzinne

14. Agnieszka Magierowska-Rynkar,
Klara Rynkar, Jarosław Magierowski

15. Franek, Jerzy i Joanna Paterowie,
III nagroda

Szopki dziecięce

1. Zofia Solecka,
III nagroda

2. Zofia Solecka, Julia Nowosad,
III nagroda

3. Róża Mystkowska,
I nagroda

78

grupa III (od 12 do 14 lat)

4. Gabriela Kaczyńska,
II nagroda

5. Lola Majewski,
IV nagroda

1. Bartłomiej Szwałt,
IV nagroda

2. Magdalena Łepk,
III nagroda

3. Magdalena Łeppek,
II nagroda

4. Antonina Solecka,
III nagroda

5. Antonina Solecka,
I nagroda

1. Paulina Wąsik,
szopka nagrodzona

2. Emilia Królik,
szopka nagrodzona

Szopki szkolne

1. Katolicka Szkoła Podstawowa
im. św. Rodziny w Krakowie
(wiek: 7-8 lat), III nagroda

2. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 5 STO w Krakowie
(wiek: 9 lat)

3. Zespół Szkół Specjalnych
nr 11 w Krakowie, klasa VIII:
Kacper Górszczyk, Bartek Musiał,
Natalia Paciorek

4. Banda osiedlowa
z os. Złota Podkowa w Krakowie
(wiek: 6-13 lat)

5. Szkoła Podstawowa nr 1
im. KEN w Krakowie, klasa V,
II nagroda

6. Walfdorska Szkoła Podstawowa
im. J. Korczaka w Krakowie, klasa IV,
III nagroda

7. International School of Krakow,
klasa III i IV (wiek: 9-11 lat)

98

7. International School of Krakow,
klasa III i IV (wiek: 9-11 lat)

8. International School of Krakow,
klasa VI (wiek: 10-11 lat)

100

szopki szkolne

9. Samorządowe przedszkole nr 47
w Zespole Szkolno-Przedszkolnym
nr 18 w Krakowie, grupa III
(wiek: 5 lat)

10. Samorządowe przedszkole
nr 95 w Krakowie, grupa VII i IX
(wiek: 6 lat), we współpracy
z Centrum Kultury Podgórze

11. Zespół Szkół Budowlanych
w Chorzowie, klasa III:
Mikołaj Ćwik, Mateusz Słupik,
Nicole Majewska, Jakub Bopera,
Dawid Barnasiewicz

12. Szkoła Podstawowa nr 26
w Krakowie, klasa III:
Mira Furtak, Karolina Bieńkowska,
Natalia Dorociak, Wojciech Cielecki,
Miłosz Sobesto

13. Zespół Placówek Edukacyjno-
-Opiekuńczo-Wychowawczych
w Wielkich Drogach (wiek: 14-18 lat)

14. Centrum Kultury Podgórze
(wiek: do 8 lat), II nagroda

15. Centrum Kultury Podgórze
(wiek: 9-11 lat), III nagroda

16. Centrum Kultury Podgórze
(wiek: 11-12 lat)

17. Oddział przedszkolny Szkoły
Podstawowej nr 1 im. św. Józefa
w Kaszowie (wiek: 6 lat), I nagroda

18. Społeczna Szkoła Podstawowa nr 3 STO w Krakowie, klasa VI:
Hubert Szumera, Jeremi Reichert,
Trymur Rudenko, Ignacy Liziniewicz,
Tomok Zachujeja, Nikodem
Grudziński, Mikołaj Krzesiński

19. Społeczna Szkoła
Podstawowa nr 3 STO w Krakowie,
klasa IV:
Wiktoria Surkowska,
Lena Jakubiak, Julia Szwlec

20. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa V:
Oliwia Szauduła, Laura Mischczak,
Lena Krasowska, Karolina Krupa,
Weronika Murzyn

21. Społeczna Szkoła Podstawowa nr 3
STO w Krakowie, klasa Va:
Julia Buachowska, Magdalena Skorek,
Wiktoria Gorczyca

22. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa Vb:
Hanna Borek, Natasza Lekki,
Zuzia Jagusiak, Marta Ziętek

23. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa Vb:
Anastazja Marcinkowska,
Vincent Fedovczak,
Stefan Gaudecki,
Krzysztof Stadnik

24. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa Va:
Zuzanna Orłowska, Lena Stępień,
Wiktoria Dziurzyńska

25. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa Va:
Maja Nieć, Tetiana Chermiaminowa,
Sofia Nikolenko, Romana Yablouska

26. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa Va:
Aleksander Magna,
Katarzyna Maksym,
Tymon Machaj

27. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa IV:
Julia Janicka, Alicja Michnowicz,
Zofia Majda

28. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa IV:
Martyna Banach, Alicja Groszówka,
Patrycja Srebro

29. Społeczna Szkoła Podstawowa
nr 3 STO w Krakowie, klasa IV:
Karolina Kolanowska,
Dorota Wiejaczka,
Zuzanna Morońska

30. Samorządowe Przedszkole
nr 9 w Krakowie, grupa Krasnoludki
(wiek: 5 lat)

31. Przedszkole Prywatne nr 9
- Ognisko Językowo-Artystyczne
w Krakowie 31,
grupa Krasnale i Żyrafki
(wiek: 4-6 lat)

32. Szkoła Podstawowa nr 31
w Krakowie, klasa IIb (wiek: 8 lat)

Protokół z obrad jury 79. Konkursu Szopek Krakowskich zorganizowanego przez Muzeum Krakowa 2 grudnia 2021 roku

2 grudnia 2021 roku odbył się 79. Konkurs Szopek Krakowskich, do którego zgłoszono 106 szopek – 43 szopki w kategorii seniorów, 3 szopki w kategorii szopek młodzieżowych, 14 szopek rodzinnych, 14 szopek dziecięcych indywidualnych oraz 32 szopki szkolne.

Jury Konkursu nie oceniało 3 szopek, które nie spełniły regulaminowych kryteriów.

Jury Konkursu obradowało w składzie:

Przewodniczący:

dr Michał Niezabitowski – dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa

Członkowie:

1. Anna Bednarek – historyk sztuki, adiunkt, Dział Inwentaryzacji i Gromadzenia Zbiorów Muzeum Krakowa
2. Joanna Cicha-Kuczyńska – radca Ministra, Departament Ochrony Zabytków Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
3. Borysław Czarakczew – architekt, przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa
4. Elżbieta Lang – kustosz, historyk sztuki, Dział Historii i Sztuki Krakowa Nowoczesnego Muzeum Krakowa
5. dr Agnieszka Łakoma – Główny Plastyk Miasta
6. Andrzej Malik – kustosz Muzeum Krakowa, historyk sztuki
7. Anna Małecka-Beiersdorf – etnograf
8. Małgorzata Niechaj – kustosz Muzeum Krakowa, historyk, kurator Pokonkursowej Wystawy Szopek Krakowskich
9. dr hab. Grzegorz Nieć, prof. UP – bibliolog, historyk, polonista, Instytut Nauk o Informatyce Uniwersytetu Pedagogicznego
10. Małgorzata Oleszkiewicz – kustosz Muzeum Etnograficznego im. Seweryna Udziały w Krakowie
11. Zośka Papużanka – pisarka, teatrolożka

12. Wacław Passowicz – historyk
13. Robert Piaskowski – Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Kultury
14. prof. Władysław Pluta – Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie
15. dr hab. Łukasz Sarnat – Wydział Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie
16. dr hab. Hanna Schreiber – adiunkt w Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, koordynator wpisu szopkarstwa krakowskiego na listę UNESCO
17. Anna Śliwa-Suchowiak – zastępca dyrektora Muzeum Krakowa ds. Organizacji Działalności Podstawowej
18. prof. Jan Świąch – etnograf, Wydział Historyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego
19. Witold Turdza – historyk

Sekretariat:

Izabela Okręglicka – sekretarz
Anna Korbaś – księgowość

dr Andrzej Szoka – przedstawienie kandydatur do Nagrody im. Anny Szałapak oraz opis szopek

Marcin Jancik, Piotr Cieślík i Robert Kubiec – multimedia

Szopki oceniono w pięciu kategoriach: kategorii seniorów, kategorii młodzieżowej, kategorii rodzinnej, kategorii dziecięcej i kategorii szkolnej.

SZOPKI W KATEGORII SENIORÓW

Szopki seniorów oceniano w grupach wg ich wielkości:

- gr. I – szopki duże
- gr. II – szopki średnie
- gr. III – szopki małe
- gr. IV – szopki miniaturowe.

W kategorii seniorów w poszczególnych

grupach przyznano następujące nagrody:

Grupa I – szopki duże

Nagroda I

szopka nr 14 – Józef Madej

Nagroda II

szopka nr 4 – Aleksander Wełna

Nagroda III

szopka nr 1 – Zbigniew Grzech

szopka nr 27 – Kryspin Wolny

Wyróżnienie:

szopka nr 23 – dla Dariusz Czyża za szopkę dwustronną

szopka nr 43 – dla Marcina Żarneckiego za dialog krakowsko-góralski

Grupa II – szopki średnie

Nagroda I

szopka nr 26 – Maciej Moszew

Nagroda II

szopka nr 15 – Stanisław Malik

Nagroda III

szopka nr 24 – Zbigniew Gillert

szopka nr 25 – Jakub Zawadziński

Wyróżnienie:

szopka nr 28 – dla Andrzeja Majewskiego za intermedialność, zmysł publicystyczny, teatralizację i nawiązanie do warsztatów krakowskich

szopka nr 38 – dla Julii Janczury za lalki

Grupa III – szopki małe

Nagroda I

szopka nr 30 – Zbigniew Madej

szopka nr 41 – Wiesław Barczewski

Nagroda II

szopka nr 13 – Kazimierz Stopiński

Nagroda III

szopka nr 12 – Kazimierz Stopiński

Wyróżnienie:

szopka nr 2 – dla ks. Damiana Kuchty

szopka nr 3 – dla Marka Głucha – specjalne

wyróżnienie Przewodniczącego Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa za podkreślenie konserwacji ołtarza Wita Stwosza w Bazylice Mariackiej

Grupa IV – szopki miniaturowe

Nagroda I
szopka nr 40 – Jan Kirsz

Nagroda II
szopka nr 39 – Jan Kirsz

Nagroda III
szopka nr 9 – Andrzej Wróbel

Wyróżnienie:

szopka nr 5 – dla Filipa Fotomajczyka za nawiązanie do szopki ezenekierowskiej
szopka nr 35 – dla Doroty Bury za ujęcie mapy miasta

Nagrodę im. Zofii i Romana Reinfussów otrzymał Jakub Zawadziński za szopkę nr 25.

Nagrodę im. Dyrektora Muzeum Historycznego Miasta Krakowa Jerzego Dobrzyckiego otrzymał Zbigniew Madej za szopkę nr 30.

Nagrodę im. Anny Szałapak ufundowaną przez przyjaciół Anny Szałapak z Poznania otrzymał Filip Fotomajczyk.

SZOPKI RODZINNE

Nagroda I
szopka nr 9 – Marta, Leszek, Patrycja, Bruno Jaskierny

Nagroda II
szopka nr 7 – Róża Mystkowska, Joanna Gawarecka, Irena Kłás

Nagroda III
szopka nr 15 – Joanna Pater, Franciszek Pater, Jerzy Pater

Nagroda IV
szopka nr 4 – Jerzy Dumański, Magdalena Dumańska-Kania, Amelia Kania

Nagroda V
szopka nr 8 – Danuta Niemiec, Aleksandra Rząca, Adam Matras

Specjalne wyróżnienie Dyrektora Muzeum Krakowa dla Jerzego Dumańskiego, Magdaleny Dumańskiej-Kani, Amelii Kani za szopkę nr 4 – za pomysłowość.

SZOPKI MŁODZIEŻOWE

Nagroda I
szopka nr 3 – Stanisław Ożóg

Nagroda II
szopka nr 1 – Krzysztof Kramarz
szopka nr 2 – Julia Cyganik

SZOPKI DZIECIĘCE

W kategorii dziecięcej indywidualnej Jury Konkursu nagrodziło najpiękniejsze szopki w trzech grupach wiekowych:

Grupa III (od 12 do 14 lat)

Nagroda I
szopka nr 3 – Róża Mystkowska

Nagroda II
szopka nr 4 – Gabriela Kaczyńska

Nagroda III
szopka nr 1 – Zofia Solecka
szopka nr 2 – Zofia Solecka, Julia Nowosad

Nagroda IV
szopka nr 5 – Lola Majewski

Grupa II (od 9 do 11 lat)

Nagroda I
szopka nr 5 – Antonia Solecka

Nagroda II
szopka nr 3 – Magdalena Łepek

Nagroda III
szopka nr 2 – Magdalena Łepek
szopka nr 4 – Antonia Solecka

Nagroda IV
szopka nr 1 – Bartłomiej Szwał

Grupa I (do lat 8)

Nagrody równorzędne dla najmłodszych twórców szopek krakowskich z fundacji Krakowskiego Przedsiębiorstwa Wytwórczo-USługowego Artim Sp. z o.o. otrzymały:

szopka nr 1 – Paulina Wąsik

szopka nr 2 – Emilia Królik

SZOPKI SZKOLNE

Nagroda I
szopka nr 17 – oddział przedszkolny Szkoły Podstawowej nr 1 im. św. Józefa w Kaszowie (6 lat)

Nagroda II
szopka nr 5 – Szkoła Podstawowa nr 1 im. KEN w Krakowie (klasa V)

szopka nr 14 – Centrum Kultury Podgórze (grupa do lat 8)

Nagroda III
szopka nr 1 – Katolicka Szkoła Podstawowa im. św. Rodziny w Krakowie (7-8 lat)
szopka nr 6 – Walfdorska Szkoła Podstawowa im. J. Korczaka w Krakowie (kl. IV)
szopka nr 15 – Centrum Kultury Podgórze (grupa 9-11 lat)

NAGRODY 79. KONKURSU SZOPEK KRAKOWSKICH UFUNDOWALI:

1. Gmina Miejska Kraków
2. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
3. Panię Magdalena Knychalska i Krystyna Reinfuss-Janusz, fundatorki specjalnej Nagrody im. Zofii i Romana Reinfussów
4. Artim Sp. z o.o.
5. Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Krakowie
6. Imago – Centrum Sztuki Ludowej Sp. z o.o.
7. Oddział Totalizatora Sportowego Sp. z o.o. w Krakowie – właściciel marki Lotto
8. Przyjaciele Anny Szałapak z Poznania – fundatorzy Nagrody im. Anny Szałapak
9. Teresa Komornicka-Rościszewska
10. Bright Junior Media – właściciel marki Czucz
11. Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. w Krakowie
12. Wodociągi Miasta Krakowa S.A.

Poczęstunek dla Sekretariatu Konkursowego ufundował Jacek Łodziński – właściciel restauracji Pod Aniołami w Krakowie.

79. Konkurs Szopek Krakowskich oraz pokonkursowa wystawa uzyskały honorowy patronat Polskiego Komitetu do spraw UNESCO.

Projekt dofinansowany został ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

SEKRETARZ

Izabela Okręglicka

PRZEWODNICZĄCY

dr Michał Niezabitowski

Dofinansowano ze środków
Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszy Promocji Kultury

Stały patron medialny:

Mecenas Muzeum:

Partner:

Patroni medialni:

ISBN 978-83-66334-76-2

9 788366 334762